

TĂNG CƯỜNG VÀ NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG TRUYỀN THÔNG DỰ THẢO CHÍNH SÁCH TRÊN BÁO PHÁP LUẬT VIỆT NAM

■ Báo Pháp luật Việt Nam, Bộ Tư pháp

1. Bối cảnh và yêu cầu đặt ra

Ngày 30/3/2022, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 407/QĐ-TTg phê duyệt Đề án “Tổ chức truyền thông chính sách có tác động lớn đến xã hội trong quá trình xây dựng văn bản quy phạm pháp luật giai đoạn 2022 - 2027” (Đề án 407), trong đó, quy định “tổ chức triển khai các hình thức truyền thông về dự thảo chính sách... trên các phương tiện thông tin đại chúng”. Một trong sáu nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm trong truyền thông chính sách, pháp luật được xác định tại Đề án 407 là đa dạng hóa các hình thức truyền thông dự thảo chính sách.

Đề án 407 xác định các nhóm hình thức truyền thông dự thảo chính sách như: Xây dựng các chuyên mục, chiến dịch truyền thông, đưa tin vào khung giờ thu hút khán, thính giả để truyền thông về dự thảo chính sách trên các phương tiện thông tin đại chúng; xây dựng, đăng tải tài

liệu truyền thông phù hợp với từng đối tượng, địa bàn; tổ chức các hội nghị, tọa đàm, diễn đàn, phỏng vấn, đối thoại trực tiếp, trực tuyến, họp báo; thông qua hệ thống loa truyền thanh cơ sở, niêm yết tại bảng tin, màn hình tại khu dân cư, lồng ghép trong các loại hình văn hóa cơ sở; thực hiện việc tích hợp, chia sẻ để đăng tải thông tin nội dung dự thảo chính sách, kế hoạch tổ chức truyền thông dự thảo chính sách hàng năm trên Cổng thông tin điện tử phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật quốc gia, các ứng dụng phần mềm về phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật, bảo đảm thống nhất, liên thông, cập nhật, tăng cường tương tác với người dân, tổ chức, doanh nghiệp; tổ chức truyền thông thông qua các ứng dụng mạng xã hội và hình thức truyền thông phù hợp khác.

Đề án 407 được coi là một trong những “cú hích” quan trọng để hoạt động truyền thông dự thảo chính

sách được thực hiện từ sớm, từ xa, ngay từ khi lập đề nghị xây dựng văn bản quy phạm pháp luật. Việc thực hiện truyền thông chính sách từ sớm, từ xa với sự vào cuộc của các cơ quan báo chí, một mặt, phát huy quyền làm chủ của Nhân dân, mặt khác, là kênh giám sát, phản biện quan trọng để tránh “lợi ích nhóm” trong công tác xây dựng pháp luật.

Chỉ thị số 07-CT/TTg ngày 21/3/2023 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường công tác truyền thông chính sách cũng khẳng định, truyền thông chính sách là một nhiệm vụ, một chức năng quan trọng của cơ quan hành chính nhà nước các cấp. Báo chí và các loại hình truyền thông khác là kênh thông tin, là phương thức cơ bản, quan trọng để thực hiện việc truyền thông chính sách.

Như vậy, truyền thông chính sách là một nhiệm vụ quan trọng của báo chí nhằm thông tin chính sách đến người dân và định hướng dư luận, hướng dẫn Nhân dân thực thi chính sách. Thông qua truyền thông chính sách, các cơ quan báo chí góp phần vào việc tuyên truyền đường lối, chủ

trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; phản ánh tâm tư, nguyện vọng của Nhân dân, những vấn đề bức xúc trong xã hội; đấu tranh chống lại tệ quan liêu, tham nhũng và những hành vi vi phạm đạo đức, chuẩn mực xã hội. Bên cạnh đó, hoạt động của truyền thông chính sách trên báo chí còn góp phần quảng bá bản sắc, nền văn hóa Việt Nam ra thế giới, nâng cao vị thế và uy tín của Việt Nam trên trường quốc tế.

Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới (Nghị quyết số 27-NQ/TW) đã đặt ra yêu cầu về đổi mới công tác phổ biến, giáo dục pháp luật với phương châm lấy người dân làm trung tâm, bảo đảm tối đa quyền làm chủ của Nhân dân, trong đó, trước hết, phải nói đến quyền làm chủ về thông tin, đặc biệt là thông tin chính sách, pháp luật.

Ngày 02/3/2023, Bộ Tư pháp ban hành Quyết định số 253/QĐ-BTP ban hành Kế hoạch thực hiện Đề án

“Tổ chức truyền thông chính sách có tác động lớn đến xã hội trong quá trình xây dựng văn bản quy phạm pháp luật giai đoạn 2022 - 2027” năm 2023 của Bộ Tư pháp (Quyết định số 235/QĐ-BTP). Ngoài việc xác định 07 nhóm nhiệm vụ chính, Kế hoạch xác định việc tổ chức truyền thông chính sách có tác động lớn đến xã hội trong quá trình xây dựng văn bản quy phạm pháp luật thuộc phạm vi Đề án và lĩnh vực quản lý của Bộ Tư pháp bằng hình thức phù hợp, trong đó, tập trung truyền thông dự thảo chính sách có tác động lớn đến xã hội như các dự thảo Luật Thủ đô; Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Đấu giá tài sản; Luật Công chứng (sửa đổi). Bộ Tư pháp cũng sẽ phối hợp với các đơn vị chức năng của Bộ Tài nguyên và Môi trường, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Đài Truyền hình Việt Nam, Đài Tiếng nói Việt Nam, Hội Luật gia Việt Nam và các cơ quan, tổ chức liên quan thực hiện điểm về truyền thông đối với các chính sách có tác động lớn đến xã hội trong quá trình xây dựng dự thảo Luật Đất đai (sửa đổi) và dự

thảo Luật Bảo hiểm xã hội (sửa đổi) bằng các hình thức phù hợp.

Trong bối cảnh đó, công tác truyền thông chính sách nói chung, truyền thông chính sách có tác động lớn đến xã hội trong quá trình xây dựng văn bản quy phạm pháp luật được coi là một trong những giải pháp hữu hiệu, cần thiết và cấp bách hiện nay.

2. Kết quả đạt được

Xác định truyền thông chính sách là nhiệm vụ quan trọng không chỉ của Bộ, ngành Tư pháp, mà còn là của cả hệ thống chính trị, thời gian qua, Đảng ủy, Ban Biên tập Báo Pháp luật Việt Nam đã lãnh đạo, chỉ đạo sát sao các bộ phận chuyên môn, các ấn phẩm của Báo tăng cường truyền thông chính sách, các chính sách có tác động trực tiếp đến người dân, doanh nghiệp, những vấn đề dư luận xã hội quan tâm; những vấn đề khó, nhạy cảm còn nhiều ý kiến khác nhau...

Để triển khai hiệu quả Kế hoạch ban hành kèm theo Quyết định số 253/QĐ-BTP, góp phần thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ của Bộ, ngành Tư pháp, định hướng dư luận, tạo đồng thuận trong xã hội, tạo diễn đàn để cán bộ, Nhân dân tham gia

góp ý, phản biện trong quá trình xây dựng văn bản quy phạm pháp luật, Báo Pháp luật Việt Nam đã ban hành Kế hoạch số 115/KH-BPLVN ngày 20/3/2023 về tuyên truyền thực hiện Đề án 407.

Căn cứ kế hoạch đã ban hành, tháng 4/2023, Báo Pháp luật Việt Nam đã xây dựng Chuyên mục Truyền thông chính sách trên ấn phẩm báo giấy và báo điện tử, bố trí bộ phận đầu mối tham mưu thực hiện nhiệm vụ truyền thông dự thảo chính sách là Ban Nội chính. Với lợi thế là đội ngũ phóng viên có kinh nghiệm, thường xuyên theo dõi sát sao các hoạt động của Bộ, ngành Tư pháp nên Báo “vào cuộc” từ rất sớm, ngay từ khâu đề nghị xây dựng chính sách, thẩm định đến khi đăng tải lấy ý kiến, luật được thông qua.

Nội dung các tin, bài của Chuyên mục đa dạng, kịp thời tuyên truyền các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước có tác động lớn đến xã hội và đều được tổ chức lấy ý kiến rộng rãi, tạo được sự đồng tình, ủng hộ của tổ chức, cá nhân góp phần đưa chính sách, pháp luật vào thực tiễn, thiết thực trong quá trình xây

dựng, thực thi và hoàn thiện chính sách. Ngoài ra, Chuyên mục cũng có nhiều tin, bài phản ánh các hội nghị, hội thảo, tọa đàm góp ý về các dự án luật, văn bản quy phạm pháp luật nói chung và có tác động lớn đến xã hội nói riêng để định hướng dư luận.

Đối với những dự án luật có tác động lớn tới xã hội, Báo Pháp luật Việt Nam đã mở đợt cao điểm tuyên truyền trên các ấn phẩm của Báo. Trong đó, có thể kể đến cao điểm tuyên truyền, phổ biến Luật Thủ đô. Nhằm tuyên truyền sâu, rộng đến các cơ quan, đơn vị, tổ chức, doanh nghiệp, đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức, người lao động, lực lượng vũ trang, Nhân dân Thủ đô để nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các cấp, các ngành và Nhân dân trong việc triển khai thi hành Luật Thủ đô và các văn bản hướng dẫn thi hành, Báo đã xây dựng nhiều loạt bài tập trung phản ánh về sự cần thiết, quan điểm, định hướng xây dựng Luật Thủ đô; mục đích, ý nghĩa của Luật Thủ đô; nội dung cơ bản của Luật Thủ đô; các chính sách theo lĩnh vực quy định trong Luật Thủ đô... Mỗi bài viết đều được phản ánh khách quan, đa chiều

với ý kiến chuyên sâu của các chuyên gia, ý kiến của cơ quan quản lý nhà nước và tiếng nói của người dân.

Cùng với đó, các hoạt động của cơ quan, tổ chức, diễn đàn pháp luật, hội nghị, hội thảo, tọa đàm... trong quá trình triển khai thi hành Luật Thủ đô; quá trình xây dựng, dự thảo và triển khai thực hiện các văn bản hướng dẫn thi hành Luật Thủ đô cùng các nội dung khác có liên quan đều được Báo Pháp luật Việt Nam phản ánh kịp thời.

Ngoài ra, để kịp thời tuyên truyền nâng cao nhận thức, phát huy quyền làm chủ, huy động trí tuệ, tâm huyết, thể hiện ý chí, nguyện vọng của Nhân dân nhằm hoàn thiện dự thảo Luật Đất đai (sửa đổi) phù hợp với chủ trương, đường lối của Đảng, bảo đảm tính đồng bộ, thống nhất, khả thi của hệ thống pháp luật, đáp ứng được yêu cầu phát triển đất nước trong giai đoạn mới, Báo Pháp luật Việt Nam đã kịp thời tuyên truyền các chính sách có tác động lớn đến xã hội, nhất là những vấn đề khó, nhạy cảm, có ý kiến khác nhau trong quá trình đề xuất chính sách và xây dựng văn bản quy phạm pháp luật.

Qua đó, góp phần tạo sự đồng thuận xã hội đối với những chính sách, quy định pháp luật cần phải được ban hành hoặc điều chỉnh để đáp ứng đầy đủ, kịp thời và thực chất theo yêu cầu của thực tiễn cuộc sống.

Đối với những dự án luật quan trọng do Bộ Tư pháp chủ trì soạn thảo gần đây như: Luật Công chứng (sửa đổi); Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Đấu giá tài sản; Luật Thi hành án dân sự (sửa đổi)... Báo đã kịp thời đăng tải các bài viết chuyên sâu, cụ thể về các chính sách tác động trực tiếp, nhiều mặt tới đời sống người dân, được dư luận, xã hội quan tâm. Các bài viết không chỉ phản ánh một chiều mà còn mang tính phản biện xã hội, thể hiện “tiếng nói” của nhiều ngành, nhiều tầng lớp Nhân dân.

Ngoài ra, Báo Pháp luật Việt Nam cũng đẩy mạnh tuyên truyền nhiều dự án luật liên quan mật thiết tới đời sống người dân, tác động trực tiếp đến quyền và lợi ích người dân, nhiều ngành, nhiều lĩnh vực như: Luật Căn cước; Luật Trật tự, an toàn giao thông đường bộ; Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Bảo hiểm

y tế; Luật Thuế tiêu thụ đặc biệt; Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp; Luật Nhà giáo...

Gần đây nhất, Báo Pháp luật Việt Nam đang triển khai Chuyên mục “Xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa” theo tinh thần Nghị quyết số 27-NQ/TW trên cả ấn phẩm báo giấy và báo điện tử. Để phục vụ Chuyên mục này, Báo đã tổ chức tọa đàm, triển khai loạt bài phỏng vấn lãnh đạo Bộ Tư pháp, các chuyên gia, các nhà quản lý đa dạng ở lĩnh vực, ngành, nghề.

Từ khi triển khai đến nay, Chuyên mục đã nhận được sự đánh giá tốt của Lãnh đạo Bộ Tư pháp và các cơ quan, đơn vị ngoài Bộ. Thông qua Chuyên mục, đã giúp người dân và toàn xã hội nhận thức được sâu sắc về tầm quan trọng của việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới, nắm bắt được mục tiêu tổng quát, mục tiêu cụ thể đến năm 2030 và 10 nhóm nhiệm vụ, giải pháp để thực hiện các mục tiêu này. Qua đó, góp phần lan tỏa tinh thần thượng tôn Hiến pháp và pháp luật, hoàn thiện cơ bản các cơ chế bảo

đảm quyền làm chủ của Nhân dân, bảo đảm và bảo vệ quyền con người, quyền công dân.

Không dừng ở các bài viết trên ấn phẩm báo giấy, báo điện tử, Báo Pháp luật Việt Nam còn tổ chức nhiều hội thảo, phỏng vấn, tọa đàm trực tuyến với sự góp mặt của các nhà khoa học, chuyên gia, cán bộ làm công tác thực tiễn và đại diện các cơ quan, tổ chức, hiệp hội, doanh nghiệp liên quan đến chính sách tham gia đóng góp ý kiến, tuyên truyền về các dự thảo luật, văn bản quy phạm pháp luật có tác động lớn đến xã hội.

Đặc biệt, với ưu thế đội ngũ phóng viên trải dài trên khắp mọi miền đất nước, Báo Pháp luật Việt Nam đã tổ chức nhiều tọa đàm trực tuyến (trung bình 30 tọa đàm/năm) về tất cả các chủ đề truyền thông chính sách. Thông qua những tọa đàm này, người dân và xã hội có thể kịp thời nắm bắt những nội dung chính của các dự án luật đang được xây dựng, những dự án luật đã được thông qua. Với sự tham gia của các chuyên gia, luật sư, nhà quản lý, những chính sách pháp luật quan trọng, còn nhiều ý kiến khác nhau đã được phân tích, bình

luận dưới góc nhìn đa chiều, tiếp cận dưới góc độ dễ hiểu, góp phần định hướng dư luận.

Báo Pháp luật Việt Nam cũng đăng tải, chia sẻ thông tin nội dung dự thảo chính sách trên các nền tảng mạng xã hội như: Zalo, facebook, tiktok... bảo đảm thống nhất, liên thông, cập nhật, tăng cường tương tác với người dân, tổ chức, doanh nghiệp, tạo được hiệu ứng tích cực.

3. Một số kiến nghị

Để tiếp tục tăng cường và nâng cao chất lượng truyền thông dự thảo chính sách trên Báo Pháp luật Việt Nam, Báo đề xuất một số giải pháp như sau:

Thứ nhất, tiếp tục nâng cao nhận thức về vị trí, tầm quan trọng của công tác truyền thông dự thảo chính sách pháp luật; phát huy vai trò của cơ quan quản lý thông tin, báo chí trong lãnh đạo, chỉ đạo, định hướng cơ quan thông tin, báo chí tham gia truyền thông dự thảo chính sách thông qua việc xây dựng các chuyên mục, chiến dịch truyền thông; phát huy vai trò các cơ quan báo chí chủ lực để truyền thông về dự thảo chính sách như Đài Truyền hình Việt Nam,

Đài Tiếng nói Việt Nam, Thông tấn xã Việt Nam, Cổng thông tin điện tử Chính phủ, Truyền hình Quốc hội Việt Nam, Báo Pháp luật Việt Nam và cơ quan thông tin, báo chí của các bộ, cơ quan, tổ chức ở trung ương, địa phương...

Thứ hai, các cơ quan, tổ chức có chức năng nắm giữ thông tin tạo điều kiện bảo đảm và tăng cường hợp tác với cơ quan báo chí theo tinh thần của Luật Báo chí năm 2016, Luật Tiếp cận thông tin năm 2016, tạo điều kiện cho báo chí thông tin chính xác, kịp thời những vấn đề dư luận xã hội quan tâm; nâng cao trách nhiệm của người đứng đầu trong việc cung cấp thông tin và xử lý các phản ánh của báo chí trong phạm vi chức năng, quyền hạn của cơ quan, đơn vị mình.

Thứ ba, đổi mới hình thức truyền thông theo hướng cần tăng cường truyền thông chính sách trên các phương thức truyền thông mới (media, phát thanh, các clip ngắn...), đồng thời, đưa các kênh thông tin đa phương tiện phục vụ cho công tác truyền thông chính sách. Ngoài ra, cơ quan báo chí cần phân loại từng

nhóm đối tượng công chúng để tổ chức các nội dung, cũng như hình thức truyền thông (kênh truyền thông) phù hợp với điều kiện và yêu cầu từng nhóm đối tượng.

Thứ tư, tăng cường mối quan hệ phối hợp giữa cơ quan chủ trì soạn thảo và cơ quan thông tấn báo chí. Theo đó, cơ quan chủ trì soạn thảo và cơ quan thông tấn báo chí cần xác định rõ vai trò, trách nhiệm của mình trong công tác truyền thông dự thảo chính sách, pháp luật. Đối với cơ quan chủ trì soạn thảo, cần phải có kế hoạch truyền thông về dự thảo văn bản một cách cụ thể, rõ kênh báo chí thông tin hoạt động, rõ nội dung, thời điểm cũng như nguồn kinh phí thực hiện. Đặc biệt, cơ quan soạn thảo cần chủ động cung cấp thông tin trung thực, khách quan, chính xác, kịp thời về nội dung cần truyền thông, nhất là những vấn đề dư luận xã hội quan tâm; tiến hành biên soạn tài liệu nguồn để cung cấp cho cơ quan báo chí thực hiện truyền thông.

Cơ quan chủ trì soạn thảo cần chủ động hơn trong việc phối hợp với cơ quan báo chí để làm rõ những nội dung chính sách, lý giải nguyên

nhân đề xuất chính đó nhằm tăng tính thuyết phục cho dự án, dự thảo văn bản quy phạm pháp luật. Ngoài ra, cần quan tâm sắp xếp, bố trí bộ phận, cán bộ tham mưu thực hiện nhiệm vụ truyền thông dự thảo chính sách để tăng tính chuyên nghiệp.

Thứ năm, cơ quan báo chí nói chung và Báo Pháp luật Việt Nam nói riêng, cần tăng cường phối hợp chặt chẽ với từng cơ quan, tổ chức được giao chủ trì xây dựng chính sách, pháp luật; tiếp tục chủ động phối hợp nắm bắt các kế hoạch, chương trình xây dựng văn bản quy phạm pháp luật của Quốc hội, Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, của bộ, ngành, địa phương trong từng năm hoặc cả giai đoạn để có kế hoạch truyền thông nội dung văn bản trên báo chí một cách phù hợp, không thụ động chờ cơ quan chức năng mới thực hiện.

Thứ sáu, cần có cơ chế hỗ trợ, phối hợp để tháo gỡ kịp thời những khó khăn về kinh phí cho các cơ quan báo chí, đặc biệt, đối với các cơ quan báo chí của các bộ, ngành đang thực hiện tự chủ toàn bộ tài chính. Cụ thể, tăng cường đặt hàng để thực hiện thông tin, tuyên truyền phục vụ nhiệm vụ

chính trị, thông tin thiết yếu, truyền thông chính sách từ nguồn ngân sách nhà nước.

Thứ bảy, các cơ quan báo chí cần nâng cao tính định hướng, chủ động đi đầu về thông tin chính sách. Đặc biệt, trước sự phát triển mạnh mẽ của mạng xã hội, các cơ quan báo chí phải tập trung phát hiện những vấn đề nóng, nhạy cảm, đi vào những vấn đề khó, phức tạp; phản ánh khách quan, đa chiều, khoa học và có giải pháp cho từng vấn đề để “đánh bật” những thông tin độc hại, xuyên tạc trên mạng xã hội. Tuyệt đối không để trống, không “nhường” mặt trận “nóng bỏng” này cho các thế lực thù địch, các tổ chức phản động chống phá trên mọi lĩnh vực truyền thông. Bên cạnh việc mở rộng không gian đối thoại cho nhiều chủ thể phản biện trong xã hội, báo chí cũng đặc biệt chú ý tới những đối tượng “yếu thế” và trực tiếp chịu tác động của chính sách.

Thứ tám, tăng cường công tác tập huấn, bồi dưỡng kỹ năng cho đội ngũ phóng viên, biên tập viên, cộng tác viên về kỹ năng truyền thông dự thảo chính sách để nâng cao trình

độ chuyên môn, kỹ năng truyền đạt nhằm phục vụ tốt nhiệm vụ được giao. Hiện nay, nhiều nhân lực báo chí truyền thông được đào tạo theo hình thức truyền thống, không còn phù hợp với xu hướng phát triển của kỷ nguyên số, do đó, công tác đào tạo nguồn lực báo chí truyền thông phải được quan tâm đổi mới theo hướng chuyên nghiệp, có trách nhiệm chính trị cao, nghiệp vụ vững vàng để kịp thời cập nhật các kỹ năng, phương thức truyền thông hiện đại; phân biệt rõ những thông tin giả mạo, xuyên tạc, bịa đặt... Nghiên cứu xây dựng, hoàn thiện quy tắc ứng xử, quy trình thực hiện truyền thông chính sách...

Thứ chín, chú trọng huy động nguồn lực xã hội tham gia công tác truyền thông dự thảo chính sách, nhất là cá nhân, tổ chức hành nghề về pháp luật như luật sư, luật gia, đội ngũ nhà khoa học, nhà hoạt động thực tiễn, chuyên gia pháp lý. Đồng thời, khuyến khích các tổ chức, doanh nghiệp, cá nhân hỗ trợ nguồn lực để tổ chức các hoạt động truyền thông về dự thảo chính sách theo quy định của pháp luật □